

BİRLEŞME VE DEVRALMA GÖRÜNÜM RAPORU

2023

RK REKABET
KURUMU

Ekonomik Analiz ve Araştırma
Dairesi Başkanlığı

Raporlama : Sinem ÜSTÜNDAĞ DEMİR

Editör : Şamil PİŞMAF

Ekonomik Analiz ve Araştırma Dairesi Başkanlığı
eadbm@rekabet.gov.tr
Rekabet Kurumu
Ocak 2024 – Ankara

İÇİNDEKİLER

ÖZET	1
1 Giriş	3
2 İŞLEM SAYISI VE DEĞERİ	6
3 YATIRIMCILARIN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMLARI	12
4 İŞLEM SAYISI VE DEĞERİNİN EKONOMİK FAALİYETLERE GÖRE DAĞILIMI	14
5 ÖZELLEŞTİRMELER	19
6 İDARİ SÜREÇLER, NİHAİ İNCELEMELER VE KOŞULLU İZİN VERİLEN İŞLEMLER	19

ÖZET

2023 yılında Rekabet Kurumu tarafından toplam **217** birleşme ve devralma işlemi incelenmiştir. Özelleştirmeler hariç olmak üzere, bu işlemlerden **94**'ünde hedef şirket¹ Türkiye Cumhuriyeti yasalarına göre kurulmuş (Türkiye kökenli) şirketlerdir. Bildirilen bu işlemlerin toplam işlem bedeli **162 milyar 555 milyon TL** (6,85 milyar dolar)'dir². Aynı dönemde **3** özelleştirme işlemi incelenmiş olup söz konusu işlemlerden ihale süreçleri gerçekleştirilen **3** adedinde işlem bedeli yaklaşık **425 milyon TL** (18 milyon dolar)'dir. Böylelikle 2023 yılında Türkiye kökenli şirketler için **97 işlemde** öngörülen toplam işlem bedeli yaklaşık **163 milyar TL** (6,87 milyar dolar) düzeyindedir. **2023** yılında incelenen işlemlerden **113**'ünün ise yabancıların yurt dışında gerçekleştirdikleri birleşme ve devralma işlemlerine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye kökenli şirketlere doğrudan yatırım öngörülmeyen bu işlemlerde, bildirilen toplam işlem bedeli **57 trilyon 362 milyar TL** (2,41 trilyon dolar)'dir³. **6** işlem kontrol değişikliği yaratmadığı için kapsam dışı olarak sınıflandırılırken 1 işlem ise nihai incelemeye alınmıştır.

2023 yılında Rekabet Kurumu tarafından incelenen **217** birleşme ve devralmanın **48**'inde tarafların tümü Türkiye kökenli olup, **118**'inde ise tümü yabancı ülke yasalarına göre kurulmuş şirketlerden oluşmaktadır. **41**'sinde ise işlem taraflarından en az birer tanesi Türkiye ve yabancı kökenli şirketlerdir. Kapsam dışı, özelleştirme ve diğer kategorilerindeki toplam **10** işlem için bu gruplama yapılmamıştır.

Özelleştirmeler dışında kalan tüm işlemler dikkate alındığında, bu işlemlerden **tüm tarafları Türkiye kökenli olan şirketler** arasında gerçekleştirilen birleşme ve devralmaların toplam işlem değeri **81 milyar 924 milyon TL** (3,45 milyar dolar)'dir. Aynı dönemde **tüm tarafları yabancı şirketler** olan işlemlerde gerçekleşen toplam işlem değeri ise **57 trilyon 375 milyar TL** (2,41 trilyon dolar)'dir. İşlem taraflarından en az birer adedi Türkiye ve yabancı kökenli

¹ "Hedef şirket" kavramı birleşme, devralma ya da ortak girişim işlemine konu edilen kişiyi veya ekonomik birimi ifade etmektedir.

² Özelleştirme işlemleri dışında kalan ve işlem değeri bildirilen başvuruları kapsamaktadır. Toplam 2 başvuruya ilişkin olarak işlem bedeli bilgisi bulunmamaktadır.

³ Toplam 5 başvuruya ilişkin olarak işlem bedeli bilgisi bulunmamaktadır.

şirketlerden oluşan birleşme ve devralmalarda bildirilen işlem değeri **67 milyar 293 milyon TL** (2,83 milyar dolar)'dir.

2023 yılında yabancı yatırımcılar tarafından **35** ayrı birleşme ve devralma işlemde Türkiye kökenli şirketlere yatırım yapılması öngörülmüştür. Yabancı yatırımcılar arasında işlem bazında yapılan sıralamaya göre ilk sırada **8 işlem** ile **Almanya** kökenli yatırımcılar bulunmaktadır. Hedef şirketin Türkiye kökenli olduğu bu 35 işlemde⁴ yabancı yatırımcılar tarafından gerçekleştirileceği bildirilen yatırım tutarı yaklaşık **68 milyar TL** (2,86 milyar dolar)'dir.

2023 yılında yabancı yatırımcılar tarafından bildirilen işlem bedeli, özelleştirmeler dâhil olmak üzere Türkiye kökenli şirketler için öngörülen toplam işlem bedelinin yaklaşık **%42'sini** oluşturmaktadır.

Ekonomik faaliyet alanı bakımından, birleşme ve devralma işlemlerinde hedef şirketin Türkiye kökenli olduğu işlemler içinde en yüksek işlem değeri "**hayvansal üretim**" alanında gerçekleşmiştir. Aynı dönemde özelleştirme işlemleri içinde en yüksek işlem değeri "**giyim eşyalarının imalatı**" alanında kaydedilmiştir. **2023** yılında Rekabet Kurumuna bildirilen birleşme ve devralma işlemleri, son bildirim tarihinden ortalama **13** gün sonra nihai karara bağlanmıştır.

⁴ Özelleştirme işlemleri hariçtir.

1 GİRİŞ

Teşebbüsler arasında gerçekleşen birleşme ve devralma işlemleri, ürünlerin daha ucuza sunulması, yeni ürünlerin geliştirilmesi ya da kalitenin artırılması gibi çeşitli faydaları beraberinde getirebilmektedir. Diğer taraftan bu tür işlemler başta hâkim durum yaratmak ya da hâkim durumu güçlendirmek suretiyle olmak üzere, pazarlardaki etkin rekabetin azalması riskini de barındırabilmektedir. Tüketiciler bakımından fiyatları arttıran, çeşitliliği azaltan ve inovasyonu zayıflatan bu tür birleşme ve devralma işlemleri [4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun](#)'un (4054 sayılı Kanun) 7. maddesi ile yasaklanmaktadır.

4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile öngörülen bu denetimin yapılabilmesi adına, kapsamı tebliğlerle belirlenmek üzere belirli birleşme ve devralma işlemlerinin hukuki geçerlilik kazanabilmeleri için Rekabet Kuruluna bildirilerek izin alınması yükümlülüğü getirilmiştir. Bu çerçevede birleşme ve devralma sayılan haller ile bunların Rekabet Kuruluna bildirilmesine ilişkin usul ve esaslar ise [2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ](#) (2010/4 sayılı Tebliğ) ile düzenlenmiştir.

2010/4 sayılı Tebliğ uyarınca bir birleşme ve devralma işleminin bildirim tabi olabilmesi için öncelikle söz konusu işlemin incelenen teşebbüslerin kontrol⁵ yapılarında kalıcı değişiklik meydana getirmesi gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse, teşebbüslerin kontrol yapılarında herhangi bir değişikliğe yol açmayan hisse devirleri yahut aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer alan işletmeler arasında gerçekleştirilen birleşme ve devralmalar gibi işlemler 4054 sayılı Kanun ve böylelikle 2010/4 sayılı Tebliğ uyarınca bildirim tabi işlemlerden değildir.

Güncel ekonomik hayatta birleşme ve devralma işlemleri farklı türlerde gerçekleşmektedir. İki veya daha fazla teşebbüsün birleşmesi, bir veya daha fazla teşebbüsün tamamının ya da bir kısmının doğrudan veya dolaylı kontrolünün çeşitli yollarla bir ya da daha fazla teşebbüs veya hâlihazırda en az bir teşebbüsü kontrol eden bir ya da daha fazla kişi tarafından devralınması Rekabet Kurumu tarafından "*birleşme ve devralma işlemi*" olarak kabul edilmektedir. Ayrıca

⁵ Kontrol, ayrı ayrı ya da birlikte, fiilen ya da hukuken bir teşebbüs üzerinde belirleyici etki uygulama olanağını sağlayan haklar, sözleşmeler veya başka araçlarla meydana getirilebilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. [Birleşme ve Devralma Sayılan Haller ve Kontrol Kavramı Hakkında Kılavuz](#)

bağımsız bir iktisadi varlığın tüm işlevlerini kalıcı olarak yerine getirecek bir ortak girişimin oluşturulması da birleşme ve devralma olarak değerlendirilmektedir.

Kamu teşebbüslerinin özel sektör teşebbüsleri tarafından devralınmasını konu alan özelleştirme işlemleri de 4054 sayılı Kanun'un "Birleşme ve Devralmalar" başlıklı 7. maddesi kapsamında ele alınmakta, ancak özel sektör teşebbüsleri arasında gerçekleştirilen birleşme ve devralmalardan farklı olarak Rekabet Kurulu tarafından [2013/2 sayılı Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri için Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ](#) (2013/2 sayılı Tebliğ) çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutulmaktadır.

Mevcut durumda⁶ bir birleşme veya devralma işleminde, işlem taraflarının Türkiye ciroları toplamının 750 milyon TL'yi ve işlem taraflarından en az ikisinin Türkiye cirolarının ayrı ayrı 250 milyon TL'yi veya devralma işlemlerinde hedef şirket, varlık ya da faaliyetin, birleşme işlemlerinde ise işlem taraflarından en az birinin Türkiye cirosunun 250 milyon TL'yi⁷ ve diğer işlem taraflarından en az birinin dünya cirosunun 3 milyar TL'yi aşması halinde, söz konusu işlemin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Rekabet Kurulundan izin alınması zorunludur.⁸ Yurt dışında gerçekleşen birleşme ve devralma işlemleri de yukarıdaki eşiklerin aşılması halinde Rekabet Kurumuna bildirilmektedir. Ayrıca özelleştirme işlemlerinde, özelleştirilecek teşebbüs ya da mal veya hizmet üretimine yönelik birimin cirosunun 250 milyon TL'yi aşması halinde, ihale şartlarının kamuoyuna duyurulmasından önce Rekabet Kurumuna ön bildirimde bulunulması gerekmektedir.

Birleşme ve Devralma Görünüm Raporu, Rekabet Kurumuna bildirilen birleşme ve devralma ile özelleştirme işlemlerinden **2023 yılı içerisinde incelenerek karara bağlananlara** ilişkin veriler çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu nedenle raporda yer verilen işlem sayısının sınırlı bir bölümü 2023 yılı öncesinde bildirilmiş olmakla birlikte bu yıl içerisinde sonuçlandırılan

⁶ 2010/4 sayılı Tebliğ'de öngörülen ciro eşikleri, 2022 yılı Mayıs ayından itibaren geçerli olmak üzere güncellenmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. [Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ \(Tebliğ No:2010/4\) 'de Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ \(Tebliğ No: 2022/2\)](#)

⁷ Türkiye coğrafi pazarında faaliyet gösteren veya ar-ge faaliyeti olan ya da Türkiye'deki kullanıcılara hizmet sunan *teknoloji teşebbüslerinin* devralınmasına ilişkin işlemlerde, anılan 250 milyon TL'lik eşikler aranmaz.

⁸ Özel kanunlardaki istisnalar saklıdır.

dosyaları içermektedir. Benzer şekilde 2023 yılında bildirilmekle birlikte henüz nihai karara bağlanmamış birleşme ve devralma işlemleri de söz konusu işlem sayısına dâhil edilmemiştir.

Yukarıda yer verilen ciro eşikleri aşılmamasına rağmen işlem taraflarınca Rekabet Kurumuna bildirilen birleşme ve devralmalara ait veriler de rapora dâhil edilmektedir. Ancak aynı mülkiyet veya yönetim yapısı içinde yer alan işletmelerin kendi aralarında gerçekleştirdikleri **grup içi birleşme ve devralma işlemleri** Rekabet Kurumunun denetimi dışındadır ve bu işlemlere ilişkin işlem bedeli bilgileri bu raporun veri seti içinde **yer almamaktadır**.

Bu raporda ilke olarak hedef şirketin kökeni, söz konusu şirketin hangi ülkenin hukukuna tabi olarak kurulmuş olduğuna göre değerlendirilmektedir. Raporda birleşme ve devralma işlemleri iki kategoride incelenmektedir: Buna göre **ilk kategoride**, işlem taraflarının veya hedef şirketin hangi ülkenin yasalarına göre kurulmuş olduğu hususunda herhangi bir daraltma yapılmaksızın, Rekabet Kurumuna bildirilen **tüm işlemler dikkate alınmaktadır**. Bu bakımdan raporda değerlendirilecek ilk kategori **“Tüm İşlemler”** olarak anılacaktır. **İkinci kategoride** ise yalnızca **hedef şirketin Türkiye Cumhuriyeti yasalarına göre kurulmuş olduğu** işlemler ele alınmaktadır. Bu işlemler ise **“Türkiye İşlemleri”** olarak anılacaktır.

Tarafları yabancı ülkelerin yasalarına göre kurulmuş şirketlerin gerçekleştirdikleri birleşme ve devralmalarda işlem bedelinin ne kadarının Türkiye’deki varlıkları etkilediği bilgisi net olarak ayrıştırılamamaktadır. Bu sebeple işlem bedelinin raporlanmasında söz konusu işlemin toplam bedeli esas alınacaktır. İşlem bedelinin yabancı para cinsinden bildirildiği durumlarda bu bedel işlemin karara bağlandığı yıldaki ortalama kur bilgisi kullanılarak Türk Lirasına çevrilmiştir⁹.

Raporda esas olarak Rekabet Kurulu tarafından incelenen birleşme ve devralma işlemleri ile özelleştirmeler bakımından 2023 yılındaki gelişmelerin özetlenmesi hedeflenmektedir.

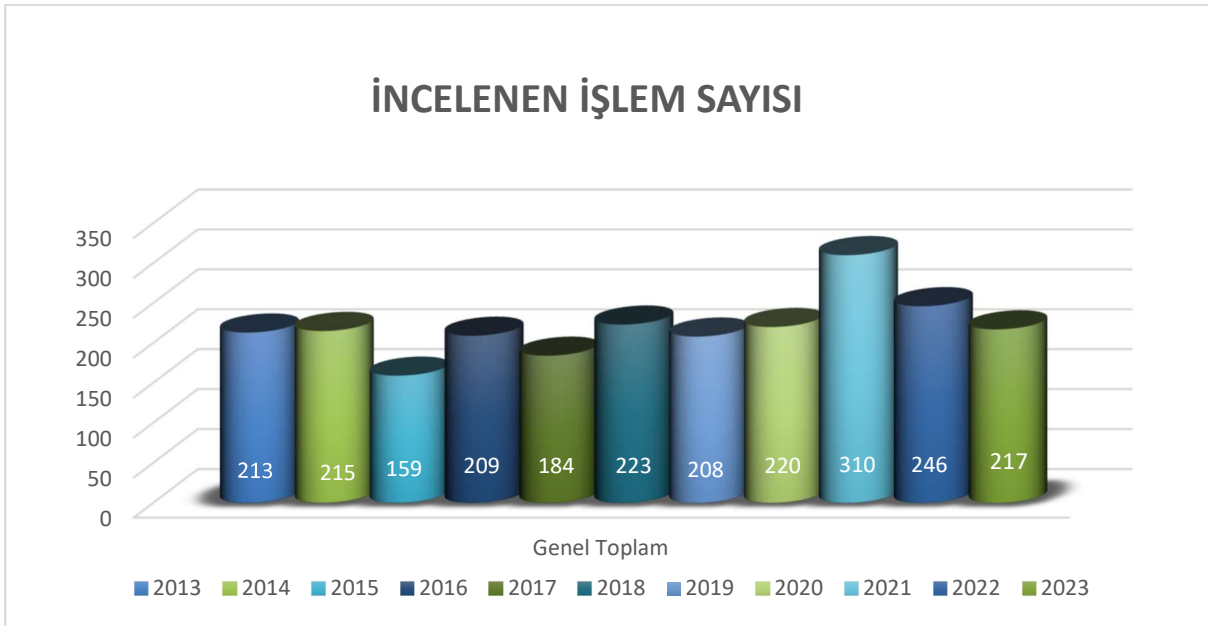
⁹ 2023 yılsonu döviz kuru ortalaması Avro: 25,68; Dolar: 23,74 TL olarak alınmıştır.

2 İŞLEM SAYISI VE DEĞERİ

2.1 TÜM İŞLEMLER

Rekabet Kurumu tarafından **2023** yılında toplam **217** birleşme ve devralma işlemi incelenmiştir (**Tüm İşlemler¹⁰**). **2022** yılında ise **245** birleşme ve devralma işleminin incelendiği görülmektedir.

Grafik 1: Yıllara Göre İncelenen Birleşme ve Devralma İşlemleri (Tüm İşlemler, 2013–2023)

Kaynak: Rekabet Kurumu, Kararlar Dairesi istatistikleri

2013–2023 dönemini içeren **son on yıla ait incelenen ortalama işlem** adedi **219**'dur. **2023** yılında incelenen birleşme ve devralmalara ait toplam işlem adedi **son on yılın ortalamasının altındadır**. Bir önceki yıla ait veriler ile kıyaslandığında ise **% 12** düzeyinde bir düşüş gözlenmektedir.

İşlem taraflarının kökeni bakımından yapılan gruplamaya göre **Tüm İşlemler** içinde **2023** yılında **217** işlemin **48**'sinde tarafların tümü Türkiye kökenli, **118**'inde ise tümü yabancı ülke

¹⁰ Tüm İşlemler: İşlem taraflarının, hedef şirketin veya işlem konusu ortak girişimin hangi ülkenin yasalarına göre kurulmuş olduğu hususunda herhangi bir daraltma yapılmaksızın Rekabet Kurumuna bildirilen tüm işlemleri tanımlamaktadır.

yasalarına göre kurulmuş şirketlerden oluşmaktadır. 41 işlemde ise taraflardan en az birer adedi Türkiye kökenli ve yabancı şirketlerden oluşmaktadır.

Tablo 1: İşlem Taraflarının Kökenine Göre İncelenen İşlem Sayıları ve Bildirilen İşlem Değerleri (Tüm İşlemler, 2022–2023)

İşlem Sayısı ve Değerinin Dağılımı, 2022			İşlem Sayısı ve Değerinin Dağılımı, 2023	
TARAFLARIN KÖKENİ	İŞLEM SAYISI	İŞLEM DEĞERİ (TL)	İŞLEM SAYISI	İŞLEM DEĞERİ (TL)
Türkiye İşlemleri				
Tüm Tarafları Türk	39	25.073.296.040	48	81.924.155.411
Türk ve Yabancı	34	36.224.110.761	39	66.505.756.270
Tüm Tarafları Yabancı	9	10.912.117.450	7	14.124.928.504
Türkiye BD İşlemleri Toplam	82¹¹	72.209.524.251	94¹²	162.554.840.185
ÖZELLEŞTİRME	7¹³	13.978.493.112	3	425.000.000
Türkiye İşlemleri Toplam	89	86.188.017.363	97	162.979.840.185
Yurt dışı İşlemleri				
Tüm Tarafları Türk	-	-	-	-
Türk ve Yabancı	-	-	2	787.000.449
Tüm Tarafları Yabancı	145	5.569.726.340.950	111	57.361.036.879.550
Yurt Dışı İşlemleri Toplam	145¹⁴	5.569.726.340.950	113¹⁵	57.361.823.879.998
KAPSAM DIŞI¹⁶	10	-	6	-
BİLGİ NOTU/DİĞER	1	-	1	-
GENEL TOPLAM	245	5.655.914.358.313	217	57.524.803.720.184

Kaynak: Rekabet Kurumu, Kararlar Dairesi istatistikleri ve EAAD hesaplamaları

¹¹ Toplam 2 işleme ilişkin olarak işlem bedeli bilgisi bulunmamaktadır.

¹² Toplam 4 işleme ilişkin olarak işlem bedeli bilgisi bulunmamaktadır.

¹³ Toplam 4 işleme ilişkin olarak işlem bedeli bilgisi bulunmamaktadır.

¹⁴ Toplam 5 işleme ilişkin olarak işlem bedeli bilgisi bulunmamaktadır.

¹⁵ Toplam 13 işleme ilişkin olarak işlem bedeli bilgisi bulunmamaktadır.

¹⁶ Aynı teşebbüs bünyesinde (grup içi) gerçekleşmesi nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında bir birleşme devralma işlemi sayılmayan işlemlerdir.

Birleşme ve devralmalar bakımından **tüm işlemler** içinde **2023** yılında **tüm tarafları Türkiye kökenli** olan şirketlerin gerçekleştirdikleri birleşme ve devralmaların toplam işlem değeri **81 milyar 924 milyon TL** (3,45 milyar dolar)'dir. Aynı dönemde **tüm tarafları yabancı şirketler** olan işlemlerde bildirilen toplam işlem değeri **57 trilyon 375 milyar TL** (2,41 trilyon dolar)'dir. 2022 yılında tüm tarafları Türkiye kökenli olan şirketlerin gerçekleştirdikleri birleşme ve devralmaların toplam işlem değeri 25 milyar 73 milyon TL (1,55 milyar dolar¹⁷) olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde tüm tarafları yabancı şirketler olan işlemlerde bildirilen toplam işlem değeri 5 trilyon 580 milyar TL (366 milyar dolar)'dir.

2.2 TÜRKİYE İŞLEMLERİ

Türkiye İşlemleri, hedef şirketin¹⁸ Türkiye Cumhuriyeti yasalarına göre kurulmuş (Türkiye kökenli) olduğu işlemleri tanımlamaktadır. Bu gruplandırmaya göre **2023** yılında **94** birleşme ve devralma işleminde hedef şirketin Türkiye kökenli olduğu görülmektedir. **2023** yılında bu işlemlerde toplam işlem bedeli **162 milyar 555 milyon TL** (6,85 milyar dolar)'dir.

Tablo 2: Türkiye İşlemleri'nde İşlem Sayıları ve Değerleri (2022–2023)

İşlem Sayıları ve Değerleri, 2023		
HEDEF ŞİRKETİN KÖKENİ	İŞLEM SAYISI	İŞLEM DEĞERİ (TL)
Türkiye (TR)		
Birleşme Devralma	94	162.554.840.185
Özelleştirme	3	425.000.000
İşlem Sayıları ve Değerleri, 2022		
HEDEF ŞİRKETİN KÖKENİ	İŞLEM SAYISI	İŞLEM DEĞERİ (TL)
Türkiye (TR)		
Birleşme Devralma	82	72.209.524.251
Özelleştirme	7	13.978.493.112

Kaynak: Rekabet Kurumu, Ekonomik Analiz ve Araştırma Dairesi hesaplamaları

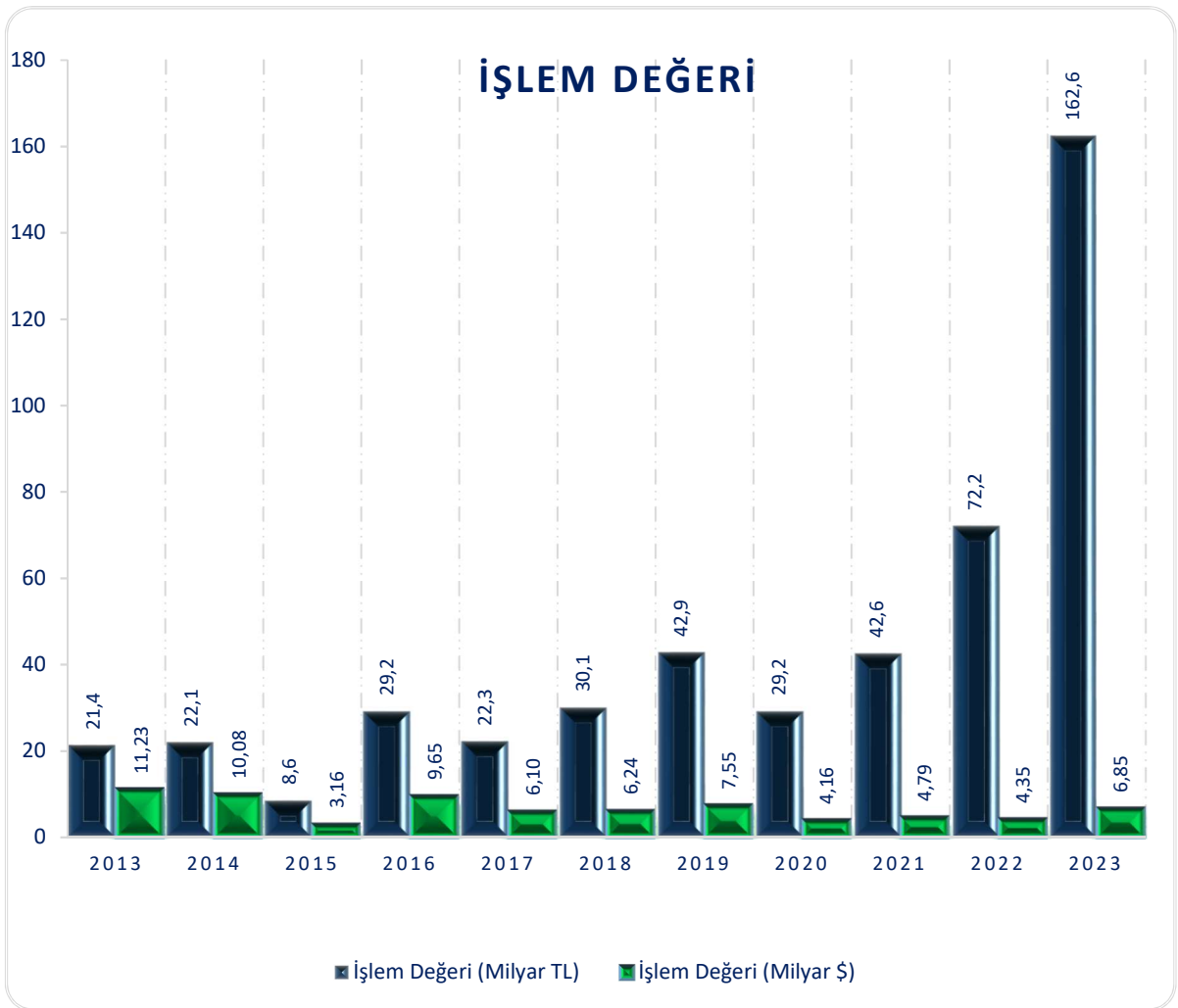
¹⁷ 2022 yılsonu dolar kuru ortalaması 16,59 TL olarak alınmıştır.

¹⁸ Daha önce de belirtildiği üzere "hedef şirket" kavramı birleşme, devralma ya da ortak girişim işlemine konu edilen kişiyi veya ekonomik birimi ifade etmektedir.

Aynı dönemde **3** özelleştirme işlemi incelenmiş olup, **bu işlemlerden** ihale süreçleri gerçekleşen işlemlerin toplam bedeli **425 milyon TL** (18 milyon dolar)'dir. **2022** yılı için hedef şirketin Türkiye kökenli olduğu toplam **82** birleşme ve devralma işleminde toplam işlem bedeli **72 milyar 210 milyon TL** (6,85 milyar dolar)'dir.

Özelleştirme işlemleri hariç olmak üzere, Türkiye İşlemleri için Rekabet Kurumuna bildirilen işlem değerlerinin Türk Lirası ve dolar cinsinden yıllara göre seyri, Grafik 2'de sunulmaktadır.

Grafik 2: Yıllara Göre Türkiye İşlemleri'nde Bildirilen Birleşme ve Devralma İşlem Değerleri (Özelleştirmeler Hariç, 2013–2023)

Kaynak: Rekabet Kurumu, Ekonomik Analiz ve Araştırma Dairesi hesaplamaları

Birleşme ve devralma işlemlerinde **son on yıla ait ortalama işlem bedeli değeri 32 milyar TL** (6,74 milyar dolar)'dir. 2023 yılına ait **işlem** hacmi **son on yılın ortalamasının üstünde** olup söz konusu değerde **bir önceki yıla kıyasla Türk Lirası üzerinden yaklaşık %125; dolar üzerinden %57,4 artış** görülmektedir.

2023 yılında gerçekleşen toplam **94 Türkiye İşlemi** içinde **işlem taraflarının kökeni** bakımından yapılan gruplamaya göre, **48 işlemde** tüm taraflar sadece Türkiye, **7 işlemde** tüm taraflar sadece yabancı, **39 işlemde** ise işlem taraflarından en az birer adedi Türkiye ve yabancı kökenli şirketlerden oluşmaktadır. Bu gruplandırmaya özelleştirme işlemleri dâhil edilmemiştir.

Türkiye İşlemleri içinde tüm tarafları sadece **Türkiye kökenli kişiler/şirketler** olan birleşme ve devralmaların **toplam işlem değeri 81 milyar 924 milyon TL** (3,45 milyar dolar) olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında Türkiye İşlemleri içinde tüm tarafları sadece **yabancı kökenli kişiler/şirketler** olan birleşme ve devralmaların toplam işlem değeri **14 milyar 125 milyon TL** (594 milyon dolar), taraflarından en az birer adedi **Türkiye ve yabancı kökenli şirketler** olan işlemler için işlem değeri ise **66 milyar 506 milyon TL** (2,80 milyar dolar) olarak hesaplanmıştır.

2022 yılında gerçekleşen toplam **82 Türkiye İşlemi** içinde ise **39 işlemde** tüm taraflar sadece Türkiye, **9 işlemde** tüm taraflar sadece yabancı kökenli şirketlerden oluşmaktaydı. **2022** yılında Türkiye İşlemleri içinde tüm tarafları sadece Türkiye kökenli kişiler/şirketler olan birleşme ve devralmaların toplam işlem değeri **25 milyar 73 milyon TL** (1,51 milyar dolar) olarak gerçekleşmişti. Tüm tarafları sadece yabancı kökenli kişiler/şirketler olan birleşme ve devralmaların toplam işlem değeri **10 milyar 912 milyon TL** (657 milyon dolar), işlem taraflarından en az birer adedi Türkiye ve yabancı kökenli şirketler için işlem değeri **36 milyar 224 milyon TL** (1,52 milyar dolar) olarak kaydedilmişti.

Tablo 3: Türkiye İşlemleri'nde Tarafların Kökenine Göre Bildirilen Birleşme ve Devralma İşlem Sayıları ve Değerleri (Özelleştirmeler Hariç, 2023)

Türkiye İşlemleri'nde Tarafların Kökeni, İşlem Sayıları ve Değerleri, 2023		
İŞLEM	İŞLEM SAYISI	İŞLEM DEĞERİ (TL)
Birleşme/ Devralmalar		
Devreden /Devralan		
TR/TR	47	71.146.195.411
TR/YB	28	53.669.607.525
YB/TR	10	12.776.798.745
YB/YB	7	14.124.928.504
Ortak Girişim		
Taraflar		
TR/TR	1	10.777.960.000
TR/YB	1	59.350.000
TOPLAM	94	162.554.840.185

Kaynak: Rekabet Kurumu, Ekonomik Analiz ve Araştırma Dairesi hesaplamaları

3 YATIRIMCILARIN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMLARI

Tablo 4: Türkiye İşlemleri'nde Yabancı Yatırımcıların Ükelere Göre Dağılımları (2022–2023)

Yatırımcıların Ülkeleri	Türkiye İşlemleri 2023	Türkiye İşlemleri 2022
ALMANYA	8	3
HOLLANDA	5	5
LÜKSEMBURG	3	2
B.ARAP EMİRLİKLERİ	2	5
A.B.D.	2	3
SİNGAPUR	2	-
BELÇİKA	2	-
İTALYA	2	-
BİRLEŞİK KRALLIK	1	4
KANADA	1	.
İSVİÇRE	1	1
AZERBAYCAN	-	2
FRANSA	1	3
İSVEÇ	-	1
JAPONYA	-	2
ÇEK CUMHURİYETİ	-	1
KORE	1	1
İSPANYA	-	1
DANİMARKA	1	-
RUSYA	2	-
İRLANDA	1	-
KATAR	-	1
İSRAİL	-	1
	35	36

Kaynak: Rekabet Kurumu, Ekonomik Analiz ve Araştırma Dairesi hesaplamaları

Yabancı yatırımcılar **2023** yılında **35** ayrı birleşme ve devralma işleminde Türk şirketlerine yatırım yapmıştır. **2023** yılında **Türkiye kökenli** hedef şirketler için yapılan gruplamada ilk sırada sekiz işleme **Almanya**, ikinci sırada beş işleme **Hollanda** kökenli yatırımcılar yer almaktadır. **2023** yılında Türkiye kökenli şirketlerinin devir konusu olduğu birleşme ve devralma işlemlerinde yabancı yatırımcılar tarafından yapılması öngörülen toplam yatırım tutarı yaklaşık **68 milyar TL** (2,86 milyar dolar)'dir.

2022 yılında Türkiye kökenli hedef şirketler için yapılan gruplamada ise ilk sırada **beşer** işleme **Hollanda** ve **Birleşik Arap Emirlikleri** kökenli yatırımcılar yer aldığı görülmektedir. Aynı dönemde yabancı yatırımcıların toplam **36** işlemden yaklaşık **43 milyar TL** (2,59 milyar dolar)'lik yatırım yapılmasını hedeflemiş oldukları görülmektedir.

Yabancıların Türkiye kökenli şirketlere doğrudan yatırım yapmayı öngördükleri yukarıda bahsi geçen işlemler dışında, yurt dışında gerçekleştirdikleri 113 işlemin de bildirim konusu yapıldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu işlemlerden bedeli bildirilenler için hesaplanan toplam işlem hacmi yaklaşık **57 trilyon 362 milyar TL** (2,41 trilyon dolar)'dir. Yabancı yatırımcıların 36'sı Türkiye İşlemleri, 113'ü ise yurt dışı işlemleri kapsamında olmak üzere, **2023** yılı içerisinde gerçekleştirmeyi planladıkları **toplam 149** işlem ekonomik faaliyet alanlarına göre işlem bedeli baz alınarak sıralandığında, **2023** yılında dünya genelinde yatırım yapılan sektörlerden öne çıkanlar şu şekildedir:

- **Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler**
- **Programcılık ve yayıncılık faaliyetleri**
- **Gıda ürünlerinin imalatı**
- **Kimyasal ürünlerin imalatı**
- **Temel eczacılık ürünleri imalatı**
- **Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı**

4 İŞLEM SAYISI VE DEĞERİNİN EKONOMİK FAALİYETLERE GÖRE DAĞILIMI

Türkiye İşlemleri'nde 2023 yılında birleşme ve devralmalar içinde en çok işlem “elektrik enerjisinin üretimi, iletimi ve dağıtımı” ile “bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler” alanında, en yüksek işlem değeri ise “hayvansal üretim” alanında gerçekleşmiştir. Bu alandaki işlem değeri 2023 yılında bildirilen (özelleştirmeler hariç) Türkiye İşlemleri'nin toplam değerinin yaklaşık %23'üne tekabül etmektedir. Türkiye İşlemleri arasında 2022 yılında en çok işlem ve en yüksek işlem değeri, “elektrik enerjisinin üretimi, iletimi ve dağıtımı” alanında gerçekleştiği görülmektedir.

Ana faaliyet alanları bakımından yapılan gruplandırmaya göre¹⁹ hedef şirketin Türkiye kökenli olduğu işlemler bakımından **en yüksek işlem hacmi gerçekleşen ilk alan** “tarım, ormancılık ve balıkçılık”dır (36,8 milyar TL). İşlem hacmi bakımından **ikinci sırada** “ulaştırma ve depolama” (34,3 milyar TL)²⁰ gelmektedir. En yüksek işlem hacmi kaydedilen **üçüncü ana faaliyet alanı** ise “toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı” (30,1 milyar TL)²¹dir.

¹⁹ Nace Rev 2, tek hane.

²⁰ 8 işlem gerçekleşmiştir.

²¹ 31 işlem gerçekleşmiştir.

Tablo 5: Türkiye İşlemleri'nde Bildirilen Birleşme ve Devralma İşlem Sayıları ve Değerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı (Özelleştirmeler Hariç, 2022–2023)

Ekonomik Faaliyet (Nace Rev.2, 3 Hane)	İŞLEM ADEDİ/2023	İŞLEM DEĞERİ (TL)/2023	İŞLEM ADEDİ/2022	İŞLEM DEĞERİ (TL)/2022
Elektrik enerjisinin üretimi, iletimi ve dağıtımı	11	17.381.423.020	8	12.164.850.172
Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler	11	5.733.890.869	3	71.057.624
Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalardaki diğer toptan ticaret	6	7.415.436.000	2	1.152.335.000
Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda diğer malların perakende ticareti	6	5.740.465.208	1	[...]
Motorlu kara taşıtlarının ticareti	4	855.210.045	.	.
Belirli bir mala tahsis edilmemiş mağazalardaki perakende ticaret	3	1.318.594.626	2	50.150.000
Depolama ve ambarlama	3	10.521.439.704	1	[...]
Taşımacılık için destekleyici faaliyetler	3	5.291.926.037	5	20.536.447.636
Veri işleme, barındırma ve ilgili faaliyetler; web portalları	3	3.338.134.343	2	373.050.000
Ev eşyalarının toptan ticareti	3	2.118.006.110	2	2.266.150.000
Hastane hizmetleri	2	2.846.500.000	3	1.126.661.820
Mağazalar, tezgahlar ve pazar yerleri dışında yapılan perakende ticaret	2	170.928.000	1	[...]
Bir ücret veya sözleşmeye dayalı olarak yapılan toptan ticaret	2	1.898.538.319	2	955.638.000
Ana demir ve çelik ürünleri ile ferro alaşımların imalatı	2	1.925.664.000	.	.
Elektronik bileşenlerin ve devre kartlarının imalatı	2	4.622.983.694	.	.
İkamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı	2	787.420.000	.	.
Motorlu kara taşıtlarının parça ve aksesuarlarının ticareti	2	1.661.800.000	1	[...]
Yazılım programlarının yayımlanması	1	[...]	3	2.404.303.000

Ekonomik Faaliyet (Nace Rev.2, 3 Hane)	İŞLEM ADEDİ/2023	İŞLEM DEĞERİ (TL)/2023	İŞLEM ADEDİ/2022	İŞLEM DEĞERİ (TL)/2022
Sebze ve meyvelerin işlenmesi ve saklanması	1	[...]	2	55.000.017
Bir bütün olarak topluma hizmetlerin sağlanması	1	[...]	.	.
Kara yolu ile yük taşımacılığı ve taşımacılık hizmetleri	1	[...]	.	.
Gemi ve tekne yapımı	1	[...]	.	.
Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda otomotiv yakıtının perakende ticareti	1	[...]	.	.
Bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağların imalatı	1	[...]	.	.
Deniz ve kıyı sularında yük taşımacılığı	1	[...]	.	.
Doğal bilimler ve mühendislikle ilgili araştırma ve deneysel geliştirme faaliyetleri	1	[...]	.	.
Hava taşıtları ve uzay araçları ile bunlarla ilgili makinelerin imalatı	1	[...]	.	.
Hazır hayvan yemleri imalatı	1	[...]	.	.
İçeceklerin imalatı	1	[...]	.	.
Trustlar, fonlar ve benzeri mali varlıklar	1	[...]	.	.
Oteller ve benzeri konaklama yerleri	1	[...]	2	4.703.590.000
Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı	1	[...]	.	.
Plastik ürünlerin imalatı	1	[...]	2	754.865.120
Gıda, içecek ve tütün toptan ticareti	1	[...]	2	143.100.000
Motorlu kara taşıtları için parça ve aksesuar imalatı	1	[...]	1	[...]
Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı	1	[...]	.	.

Ekonomik Faaliyet (Nace Rev.2, 3 Hane)	İŞLEM ADEDİ/2023	İŞLEM DEĞERİ (TL)/2023	İŞLEM ADEDİ/2022	İŞLEM DEĞERİ (TL)/2022
Hayvansal üretim	1	[...]	.	.
Demir dışı metal cevherleri madenciliği	1	[...]	.	.
Etin işlenmesi ve saklanması ile et ürünlerinin imalatı	1	[...]	.	.
Eczacılığa ilişkin ilaçların imalatı	1	[...]	.	.
Diğer özel amaçlı makinelerin imalatı	1	[...]	.	.
Tıbbi ve dişçilik ile ilgili araç ve gereçlerin imalatı	1	[...]	.	.
Motorlu kara taşıtlarının kiralanması ve leasingi	1	[...]	.	.
Beton, çimento ve alçıdan yapılmış eşyaların imalatı	1	[...]	2	1.200.000
Gaz imalatı; ana şebeke üzerinden gaz yakıtların dağıtımı	.	.	1	[...]
Finansal hizmetler için yardımcı faaliyetler (Sigorta ve emeklilik fonları hariç)	.	.	3	44.911.765
Bilgi ve iletişim teknolojisi ekipmanlarının toptan ticareti	.	.	2	3.489.025.700
Çimento, kireç ve alçı imalatı	.	.	2	1.912.900.001
Parasal aracı kuruluşların faaliyetleri	.	.	2	1.720.380.000
Sigorta	.	.	2	1.315.000.000
Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda bilgi ve iletişim teknolojisi (ICT) teçhizatının perakende ticareti	.	.	1	[...]
Kablolu telekomünikasyon faaliyetleri	.	.	1	[...]
Diğer telekomünikasyon faaliyetleri	.	.	1	[...]
İdari danışmanlık faaliyetleri	.	.	1	[...]
Ateşe dayanıklı (refrakter) ürünlerin imalatı	.	.	1	[...]
Diğer kimyasal ürünlerin imalatı	.	.	1	[...]

Ekonomik Faaliyet (Nace Rev.2, 3 Hane)	İŞLEM ADEDİ/2023	İŞLEM DEĞERİ (TL)/2023	İŞLEM ADEDİ/2022	İŞLEM DEĞERİ (TL)/2022
Ağaç, mantar, kâmiş ve örgü malzeme ürünü imalatı	.	.	1	[...]
Bir ücret veya sözleşme temeline dayalı olan gayrimenkul faaliyetleri	.	.	1	[...]
Cam ve cam ürünleri imalatı	.	.	1	[...]
Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı	.	.	1	[...]
Depo inşaatı	.	.	1	[...]
Dikim için bitki yetiştirilmesi	.	.	1	[...]
Dokuma	.	.	1	[...]
Elektrik motoru, jeneratör, transformatör ile elektrik dağıtım ve kontrol cihazlarının imalatı	.	.	1	[...]
Elektrik tesisatı, sıhhi tesisat ve diğer inşaat tesisatı faaliyetleri	.	.	1	[...]
Emeklilik fonları	.	.	1	[...]
Kilden inşaat malzemeleri imalatı	.	.	1	[...]
Ölçme, test ve seyrüsefer amaçlı alet ve cihazlar ile saat imalatı	.	.	1	[...]
Reasürans	.	.	1	[...]
Reklamcılık	.	.	1	[...]
Sigorta ve emeklilik fonuna yardımcı faaliyetler	.	.	1	[...]
Tekstil ürünlerinin bitirilmesi	.	.	1	[...]
Tüketici elektroniği ürünlerinin imalatı	.	.	1	[...]
TOPLAM	94	162.554.840.184	82	72.209.524.251

Kaynak: Rekabet Kurumu, Ekonomik Analiz ve Araştırma Dairesi hesaplamaları

5 ÖZELLEŞTİRMELER

2023 yılında Rekabet Kurulu tarafından karara bağlanan 3 adet özelleştirme işlemi bulunmaktadır. Söz konusu işlemler “mobilya”, “tekstil ürünleri”, “giyim eşyaları” ile “imalat” sektörünün muhtelif alt kollarına ilişkindir.

2023 yılında incelenen özelleştirme işlemleri içinde en yüksek işlem bedeli yaklaşık 268 milyon TL ile “giyim eşyalarının imalatı” alanında kaydedilirken, açık kaynaklardan ulaşılan bilgilere göre ihale süreçleri gerçekleştirildiği anlaşılan 3 işlemde toplam işlem bedeli yaklaşık 425 milyon TL (18 milyon dolar) düzeyindedir²². Özelleştirme işlemlerinin 2023 yılında toplam Türkiye işlemleri içerisindeki payı yaklaşık %0,026’dır.

6 İDARI SÜREÇLER, NİHAİ İNCELEMELER VE KOŞULLU İZİN VERİLEN İŞLEMLER

2023 yılında Rekabet Kurumuna bildirilen birleşme ve devralma işlemleri son bildirim tarihinden ortalama 13 gün sonra nihai karara bağlanmıştır.

Bilindiği üzere piyasalarda rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak birleşme ve/veya devralma işlemlerini denetlemekle görevli olan Rekabet Kurulu tarafından, piyasadaki rekabet yapısına etkileri bakımından incelemenin derinleştirilmesi ihtiyacı duyulan birleşme ve devralma işlemleri, 4054 sayılı Kanun'un 10. maddesi çerçevesinde nihai incelemeye alınabilmektedir. Nihai inceleme sonucunda işleme doğrudan veya işlemde kaynaklanabilecek rekabetçi sorunları tamamen ortadan kaldıracak nitelikte bildirim taraflarınca önerilen taahhütler²³ çerçevesinde izin verilebileceği gibi, ilgili işlemin yasaklanması da mümkündür. 2023 yılı içerisinde 1 işlem nihai incelemeye alınmıştır. Söz konusu işlem için inceleme süreçleri devam etmektedir.

²² Özelleştirme işlemlerinde işlem bedelleri için Tasarruf Mevduatı Sigorta fonu web sitesi, Kamuyu Aydınlatma Platformu (kap.org.tr) ya da diğer açık kaynaklardan ulaşılan bilgiler esas alınmıştır.

²³ Ayrıntılı bilgi için bkz. [Birleşme/Devralma İşlemlerinde Rekabet Kurulunca Kabul Edilebilir Çözümlere İlişkin Kılavuz](#).

www.rekabet.gov.tr

Üniversiteler Mahallesi 1597. Cadde No:9 Bilkent Çankaya 06800 /ANKARA

Tel : (312) 291 44 44

Faks : (312) 266 79 20